

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania Usługi K. spółki jawnej I. W., L. W. w S. i K. W. spółki jawnej w S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z udziałem J. Ł., W. O., K. H.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 czerwca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od obu odwołujących się na rzecz organu rentowego kwoty po 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 19 czerwca 2018 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołujące się Usługi K. spółkę jawną I. W., L. W. w S. i K. W. spółkę jawną w S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. z dnia 5 lipca 2017 r., oddalającego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S., w których stwierdzono, że zainteresowani J. Ł., W. O. i K. H. we wskazanych w tych decyzjach okresach podlegali jako pracownicy jednej bądź drugiej odwołującej

się spółki obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu oraz ustalono wysokość podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia, a także decyzji ustalających podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne dla wymienionych pracowników.

Odwołujące się Usługi K. spółka jawna I. W., L. W. w S. i K. W. spółka jawna w S. wniosły do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 19 czerwca 2018 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: art. 56 k.c., art. 60 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 70 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 734-750 k.c., a także art. 4 pkt 2 lit. a w związku z art. 8 ust. 1 i 2a oraz art. 9 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżące powołały się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Zdaniem skarżących, oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z dokonania przez Sąd Apelacyjny błędnej wykładni przepisów prawa materialnego, to jest art. 56 k.c., art. 60 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 70 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 734-750 k.c. Wydając zaskarżone orzeczenie, Sąd Apelacyjny w istocie zakwestionował bowiem możliwość zawierania przez strony umów o charakterze cywilnoprawnym, rozliczanych m.in. w ramach systemu ubezpieczeń społecznych, *per facta concludentia*, co z kolei stanowiło rażące naruszenie jednej z podstawowych zasad prawa cywilnego, to jest zasady swobody formy oświadczenia woli. Nie budzi zaś wątpliwości, że w świetle przepisów prawa oświadczenie woli w przedmiocie zawarcia umowy o świadczenie usług może zostać wyrażone przez każde zachowanie, w tym przez wykonywanie usługi, przyjęcie wynagrodzenia itp.

Ponadto Sąd drugiej instancji dopuścił się także naruszenia przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, to jest art. 4 pkt 2 lit. a w związku z art. 8 ust. 1 i 2a oraz art. 9 ust. 1, uznając, że pracodawca jest obowiązany odprowadzić składki od umów o świadczenie usług zawartych z osobą trzecią, mimo że brak jest dowodów, że to pracodawca uzyskuje rezultat pracy wykonywanej na podstawie umów o charakterze cywilnoprawnym. Tym samym Sąd Apelacyjny w sposób niedopuszczalny rozszerzył stosowanie art. 8 ust. 2a ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych wbrew jego dyspozycji, tworząc w tym zakresie niedopuszczalne domniemanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga jest oczywiście uzasadniona wówczas, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy jest ono

z góry widoczne dla każdego prawnika, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej, gdy jest zupełnie pewne i nie może ulegać żadnej wątpliwości, gdy podniesione zarzuty naruszenia wskazanych przepisów są zasadne *prima facie*, bez dokonywania głębszej analizy tekstu tych przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżących o przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Sąd Najwyższy zauważa bowiem przede wszystkim, że uzasadnienie tego wniosku ogranicza się do samych tylko twierdzeń zawierających deklaracje dotyczące błędnej wykładni powołanych przez skarżące przepisów Kodeksu cywilnego oraz naruszenia przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Twierdzeniom tym nie towarzyszy natomiast jakikolwiek wywód o charakterze jurydycznym, który wykazywałby kwalifikowaną postać owych naruszeń, polegającą na ich oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Co już wcześniej zostało podniesione, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest zaś odrębnym od podstaw zaskarżenia elementem tej skargi, w związku z czym musi być także odrębnie uzasadniony. Wymaganie wynikające z art. 398⁴ § 2 k.p.c. wiąże się bowiem wyłącznie z instytucją przesądu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie

podkreśla się w tym względzie, że ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu oraz jej odrębne i kwalifikowane przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., wskazanie i uzasadnienie okoliczności, które miałyby decydować o poddaniu skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie, nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Za prawidłowo sporządzoną skargę kasacyjną można zatem uznać tylko taką skargę, w której oba te wymagania są spełnione oddzielnie (odrębnie) i autonomicznie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365). W ramach oceny, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych argumentacji mającej wykazać istnienie zagadnienia prawnego, które miałoby istotny charakter, czy też wątpliwości dotyczących wykładni określonego przepisu, ponieważ że na tym etapie postępowania (przesąd) podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie nie podlegają jeszcze badaniu (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Wynika to stąd, że na tym etapie przedmiotem badania dokonywanego przez Sąd Najwyższy jest jedynie to, czy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje i wykazuje choć jedną z podstaw (przesłanek) przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Podstawy kasacyjne stanowią z kolei odrębny od przesłanek przedsądu element skargi, w związku z czym nie zastępują one (ani ich uzasadnienie) i nie mogą zastąpić przesłanek przedsądu. Innymi słowy, podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Niezależnie od wyżej przytoczonych argumentów, Sąd Najwyższy zwraca także uwagę, że skarżące ignorują poczynione w sprawie ustalenia faktyczne oraz dokonaną przez Sąd drugiej instancji ocenę prawną owych ustaleń. Z ustaleń tych wynika zaś jednoznacznie, że zainteresowani nie mieli świadomości zawarcia jakiegokolwiek innej umowy poza umową o pracę ze swoim pracodawcą. Zainteresowani w zakwestionowanych przez organ rentowy okresach świadczyli więc wyłącznie pracę w oparciu o jeden stosunek prawny – umowę o pracę. W ogóle nie doszło natomiast do zawarcia przez nich umów zlecenia. To powodowało z kolei, że w ustalonym w sprawie stanie faktycznym nie było podstaw do stosowania art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Należy w

związku z tym podkreślić, że zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby uwzględnić te ustalenia przy rozpatrywaniu sformułowanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy Sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Ustrojową funkcją Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru judykacyjnego, w tym zapewnianie jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny. Inaczej rzecz ujmując, z powołaniem się na podstawę kasacyjną z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. nie można zwalczać prawidłowości ustaleń faktycznych (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 18/97, OSNC 1997 nr 8, poz. 112).

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżące nie wykazały potrzeby rozpoznania ich skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.